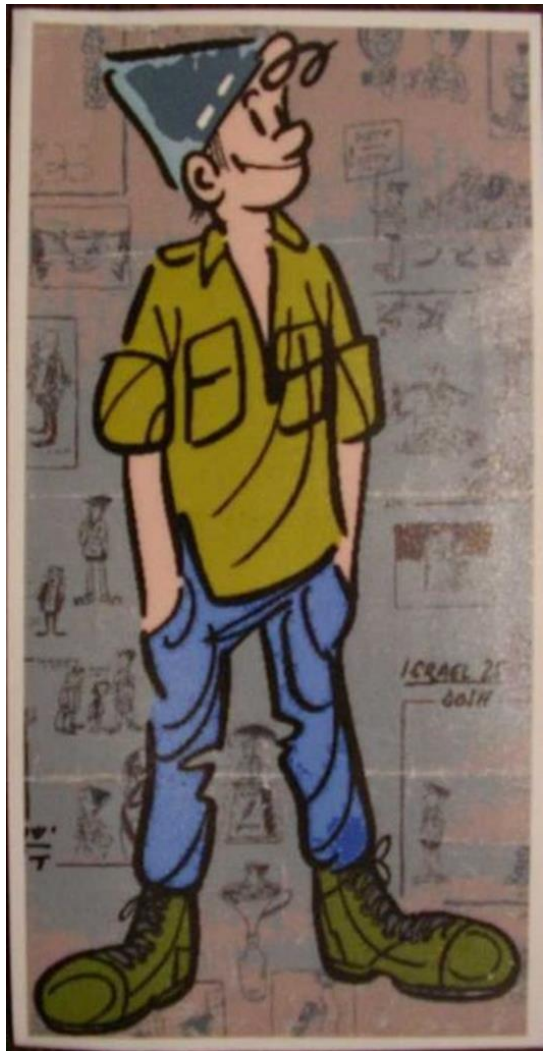

שחרור ליק

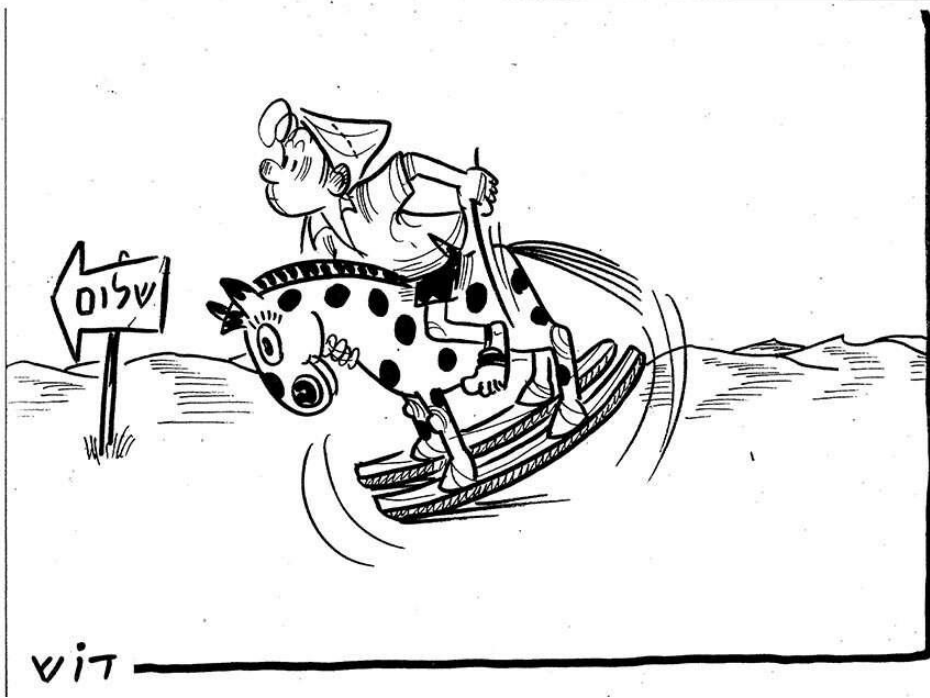
קרול (קריאל) גרדוש, שנודע בכינויו "דוש", הוא ניצול
שואה שנולד ב-1921 בבודפשט, הונגריה ונפטר ב-28
בפברואר, 2000, בישראל.

בשנות החמישים המוקדמות עיצב הקריקטוריסט דוש את דמותו של "שרוליק" כסמל לעם היהודי. הנער החובש כובע "טמבל" היה לגיבור הראשי של הקריקטורות שלו.

שרוליק מתואר בדרך כלל כנער צעיר עם כובע טמבל וסנדלים תנ"כיות, לבוש במכנסי חאקי קצרים ומבטא את דמותו של היהודי החדש, הציוני, החלוץ, הנמרץ, אוהב את ארצו ואדמתה. שרוליק הוא חקלאי אמיץ, אשר בעת הצורך עולה על מדים ויוצא להגן על מדינת ישראל כאשר הוא חמוש בעוזי, ותפקידו העיקרי הוא להעלות את המורל הלאומי.

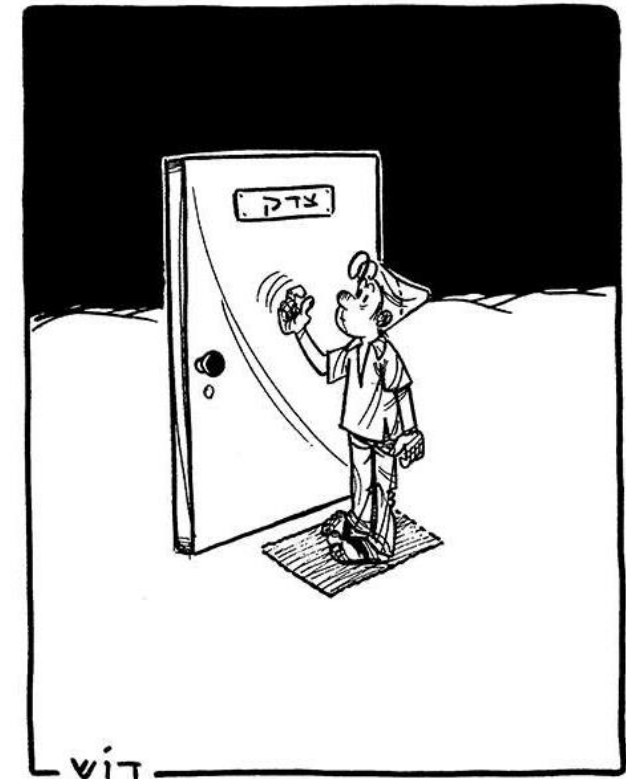
הדמות של "שרוליק" התחבבה על הקהל ונבחרה לסמל העשור של מדינת ישראל. דמותו של "שרוליק" מופיעה בדרך כלל בקריקטורות בעלות רעיון סאטירי-עוקצני, כשהוא מחוייך אך מיוסר לאורך כל מאורעות קיום המדינה.

עם השנים התלבט דוש, היוצר של "שרוליק" האם להפוך את הדמות לאדם מבוגר אך לבסוף החליט לשמר אותו כנער נצחי.

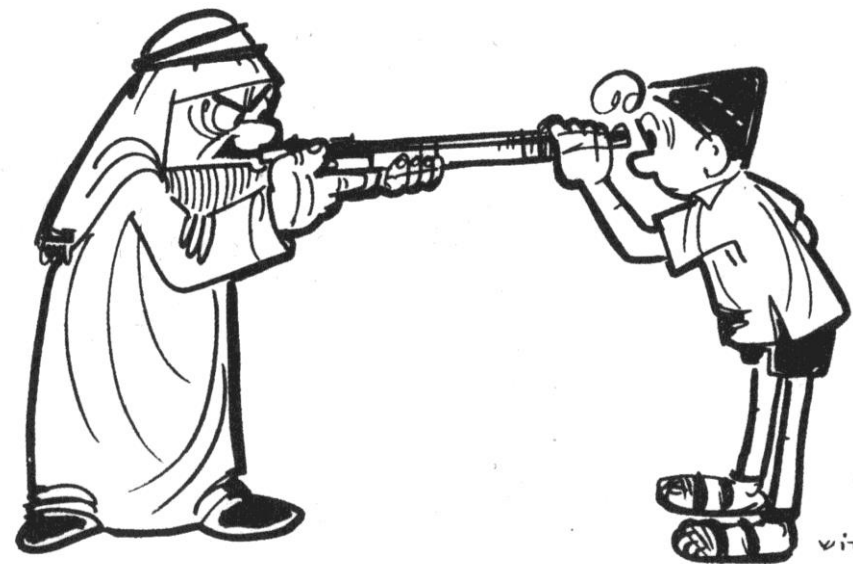
"בקש שלום ורדפהו" - ברוח הציווי התנ"כי הידוע, שרוליק אהב לראות את עצמו תמיד כרודף שלום, וגם כמי שהשלום המיוחל חומק ממנו. לא הרבה השתנה מאז צוירה הקריקטורה הזאת, עם סוס הנדנדה שלא זז לשום מקום. ישראל עדיין רודפת אחרי החזון, וכיום הגשמתו נראית רחוקה עוד יותר.

לאורך השנים פורסמו בעיתונות העברית יותר מ-10,000 קריקטורות פרי יצירתו של דוש, רובן בעיתון "מעריב". גאונותו ניכרה בעובדה שרבות מהקריקטורות שצייר נראות עדיין טריות ורלוונטיות לאירועים כיום, כאילו צוירו בהווה.

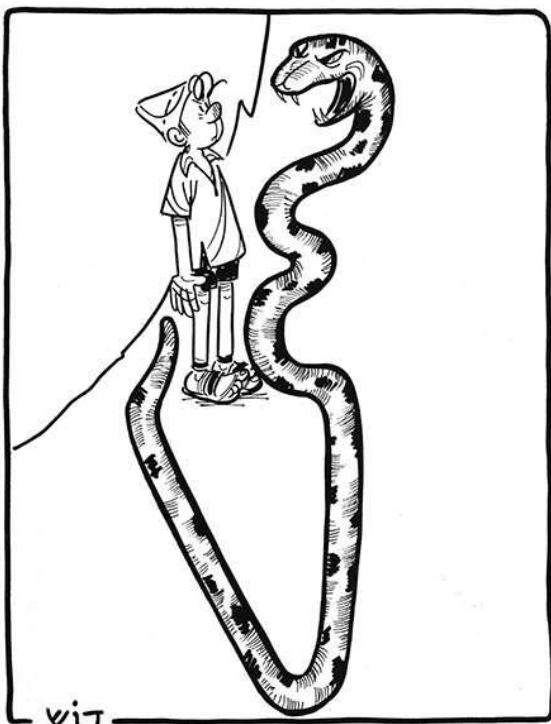
"והעולם שותק" - קריקטורה כאילו צוירה ממש היום: מבטאת את זעקת ישראל לקבל יחס הוגן מצד הקהילייה הבינלאומית, שמעולם לא זכתה למענה הולם, לא אז - ובעיקר לא היום, כידוע. כבר בשנות ה-60 ידע שרוליק שהצדק העולמי כלפי ישראלים הוא מצרך נדיר, ושמעברה השני של הדלת, שבה אנחנו ממשיכים לנקוש עד היום, אין למעשה איש שמקשיב.

בעוד אנחנו מחפשים כבר מאה שנים אחרי ניצני השלום, וחופרים למען השגתם בכל מקום אפשרי - אויבינו מחפשים להרוג אותנו עוד ועוד, ובכל דרך אפשרית. אנחנו, בכל מקרה, לא נפסיק לחלום על ימים שקטים ובטוחים יותר.

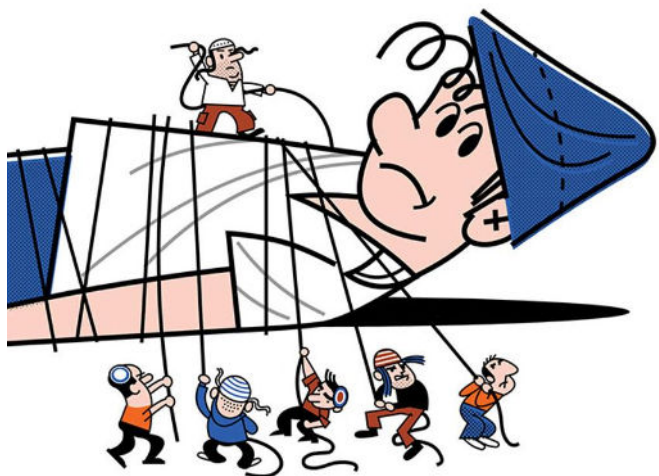
מדברי היוצר: "הדמות הזאת נולדה מתוך צורך", אמר דוש בראיון ב-88'. "הייתי חייב למצוא דמות שתשרת את הקריקטורות שלי ותסמל את המדינה". "בסוף בחרתי בדמות הילד הזה. לא נכון שהילד לא התבגר, אבל כשהוא הגיע לגיל 14-15 עצרתי את ההתפתחות שלו והשארתי אותו בנעוריו. זה בהחלט מבטא את המנטליות של החברה שלנו שחיה בגיל טיפש-עשרה עם כל חיפושי הזהות, חוסר הביטחון, הרצון למצוא אהבה בכל מחיר, להיראות חזק וחלש בעיני עצמו, מצבי רוח ופאניקה..."

אחד מכישרונותיו הגדולים של דוש היה ביכולתו להגיד הכל - תוך שימוש בדימוי קצר, פשוט וקולע אחד. דימוי הנחש החונק, שאותו אייר בשנות ה-70, עדיין תקף גם למצבנו כיום, כרמיזה עבה וברורה לכל אויבינו הנוכחיים.

לאורך השנים, אמני קריקטורה נוספים תיארו את דמותו של "שרוליק" באופנים וסגנונות שונים, לפעמים בהומור ובצחוק ולפעמים מתוך כוונה ללעוג לחברה הישראלית.

בשתי התמונות רואים מפגינים שהשתתפו בעצרת למען החיילים החטופים (גלעד שליט, אהוד גולדווטר, אלדד רגב, 2006). המפגינים הביאו איתם מיצגים מקרטון עם דמותו של שרוליק כשהוא מחזיק שלט ועליו יש כיתוב: "ערים בלילה", "ושבו בנים לגבולם".

שאלות למחשבה: מדוע נעשה שימוש בדמותו של "שרוליק" כחלק מהשלטים שהונפו על ידי המפגינים, בעצרת למען החיילים החטופים? מה מסמלת דמותו של שרוליק בהקשר לכך? איך דמותו של שרוליק קשורה לסיטואציה ואיזה מסר רצו המפגינים להעביר כשהגיעו עם השלטים הללו? למה הכוונה "ערים בלילה"? מי הם אלה שערים בלילה לאור אירועי חטיפת החיילים? למה הכוונה "ושבו בנים לגבולם"? מאין לקוח הציטוט הזה ומה הוא מייצג? האם דמותו של שרוליק מייצגת רק את איך שהיה בעבר או היא קשורה גם להווה - לחיילים החטופים? באיזה אופן דמותו של שרוליק עומדת, מחייכת ולבושה ואיך זה תורם להעברת המסר של המפגינים בעצרת?

דודי שמאי

גיא חרל"פ

דעת הקהל הבינלאומית

שלמה כהן

שי צ'רקה

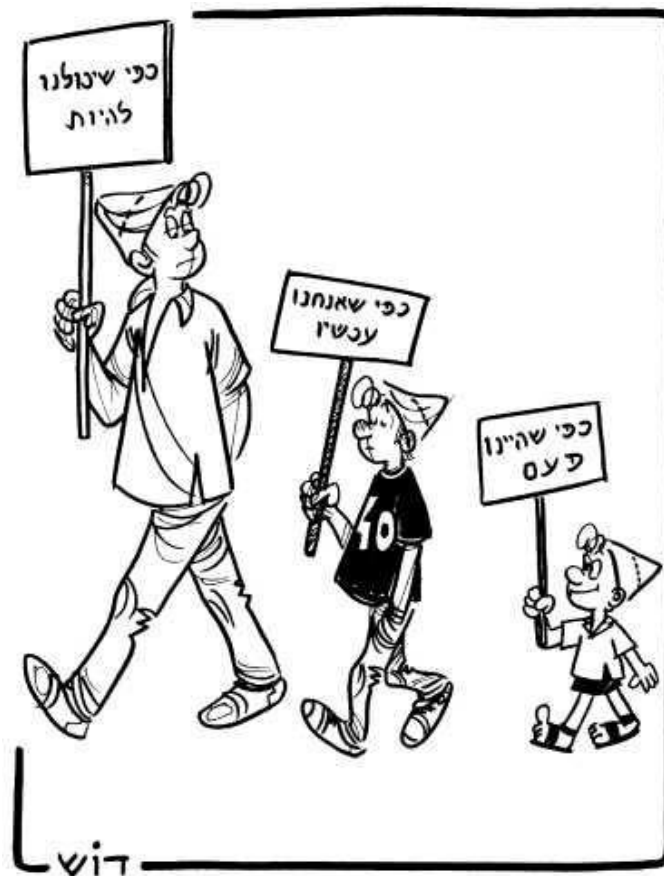
1967

2024

נעבור גם את זה!
🟡

ברוח השירים ומלחמת חרבות ברזל,
איך ייראה שרוליק בתקופה שלנו?..